

שׁוֹבֵה יִשְׂרָאֵל

בס"ד, שב"ק פרשת וארא א' שבט ה'תשע"ג | גליון 537

מדברי מו"ר ועט"ר רבי יאשיהו יוסף פינטו שליט"א

כח האמונה

"וַיְדַבֵּר אֱלֹקִים אֶל מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי ה' וַאֲרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֵל שְׁדֵי וְשָׂמִי ה' לֹא נִוְדַעְתִּי לָהֶם" (ו, א-ב). כידוע, שם אלוקים מלמד על מידת הדין, ושם ה' מלמד על מידת הרחמים (עי' ב"ר י"ב ט"ו). אם כן, מדוע תחילת דברי הקב"ה למשה רבנו הם במידת הדין **"וַיְדַבֵּר אֱלֹקִים"**, וסיום הדברים במידת הרחמים **"אֲנִי ה'"**. וכתב רש"י, **"וַיְדַבֵּר אֱלֹקִים אֶל מֹשֶׁה"**, דיבר איתו מושפט, על שהקשה לדבר ולומר **"לָמָּה הִרְעִיתָה לְעַם הַזֶּה"**. ולאחר מכן, היה הדיבור במידת הרחמים **"וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי ה'"** - נאמן לשלם שכר טוב למתהלכים לפני בתמים, ולא לחינם שלחתיך כי אם לקיים דברי שדברתי לאבות הראשונים.

כשנתבונן בדברים אלו נמצא לימוד ותועלת גדולה לחיזוק האמונה בה', שהרי הקב"ה ממשיך ואומר למשה רבנו **"וַאֲרָא אֶל אַבְרָהָם... וְשָׂמִי ה' לֹא נִוְדַעְתִּי לָהֶם"**, וביאר רש"י, הבטחות הרבה הבטחות ובכולן אמרתי להם אני **"אֵל שְׁדֵי וְשָׂמִי ה' לֹא נִוְדַעְתִּי לָהֶם"**, כלומר, לא ניכרתי להם במידת **"אמונת"** שעליה נקרא שמי ה' - נאמן לאמת דברי, שהרי הבטחות ולא קיימת.

בדברים הללו כביכול הקב"ה מוסיף תוכחת למשה רבנו, שכאמור משה רבנו טען כלפי הקב"ה מדוע איפה הוכבד עול השעבוד והסבל על כתיפי עם ישראל, והלא היה צריך להיות ההיפך כפי שהבטיח לו הקב"ה שהגיעה עת הגאולה. משום כך, המשיך הקב"ה ואמר

למשה רבנו שאצל האבות הקדושים מוסדי העולם, לא היה הדבר כן. שכאשר הקב"ה הבטיחם הרבה הבטחות וכרת עימם ברית ושבועה ועדיין לא ראו את קיום ההבטחות והשבועות. עם כל זה לא פגה אמונתם ולא נתרופף בטחונם בה' צור העולמים, אלא אדרבא, נתחזקו בחוסן צור אמונתם ובעוז ותעצמות האמינו שהקב"ה נאמן לקיים את דבריו, כי צדיק ה' ולא יכזב, ולא הרהרו האבות הקדושים אפילו במחשבה קלה אחר מידותיו של הקב"ה, ואת אמונתם זו הנחילו לנו בניהם הבאים אחריהם, ואב העביר ומסר לבנו שעתידים אנו להגאל ולקבל את כל ההבטחות שהבטיח ה' לאבותינו.

באה התורה הקדושה ללמדנו, שגם כאשר האדם נמצא בצער וביגון ועוברים עליו שעות זמנים קשים, בכל זאת צריך לדעת בידעה ברורה ומוחלטת, ש**"מִשְׁפָּטֵי ה' אָמֵת צְדָקוֹ יַחְדָּו"** ומה שאיננו רואים כעת את הדברים לאשורם ואיננו יכולים להבין את הנהגת הקב"ה, זאת משום **שראייתנו מצומצמת אל ההווה בלבד**, ואין אנו רואים את כל הפרטים כולם. ובפרט בדורנו כאשר דם יהודים נשפך כמים בחוצות קריה, ומוחוץ תשכל חרב ומחדרים אימה, ועל כולנה גברה העניוּת שמנוולת את האדם, צריך כל אדם לחזק עצמו באמונת אומן, ולבצר בלבו את האמונה ש**כל מאי דעביד רחמנא לטב עביד**.

דברי הימים

מות המלך ינאי אלכסנדר

ב' בשבט ג'תרפ"ה (78 לפת"ס)

המלך ינאי אלכסנדר, היה הבן של יוחנן הורקנוס. ועלה למלוכות בשנת ג'תר"ס (103 לפת"ס). ינאי המלך הלך בדרך הצדוקים והיה רשע מעיקרו והביא רעה על יושבי יהודה, מעשי ינאי אלכסנדר עוררו שנאת אחים בין הצדוקים והפרושים, השפילו את כבוד ישראל והחישו את חורבן ירושלים. מסופר (יהושלמי ברמות פ"ה) שבימי שמעון בן שטח עלו שלוש מאות נזירים לירושלים להקריב קרבנות, ולא היתה ידם משגת לקנות את הקרבנות. בקש שמעון בן שטח מינאי המלך לתת להם חצי משלו, וחצי שני יתן הוא. נתן ינאי קרבנות לחצי ואילו לחצי השני מצא שמעון בן שטח פתח חרטה והתיר את נזירותם. הוציאו האנשים דיבה על שמעון בן שטח לפני ינאי כי לא נתן משלו כלום. כעס עליו ינאי, ושמעון בן שטח ברח מפניו. לאחר זמן קרא אותו אליו המלך והבטיח שלא יאונה לו כל רע. אמר לו ינאי: 'למה ברחתי? א"ל 'שמעתי כי חרה אף אדוני המלך בי, ויצר לי פן תמיתני, וקיימתי הפסוק (ישעיהו כ"ב) **"חָבִי כְמִעֵט רָגַע עַד יַעֲבוֹר זַעַם"**. א"ל 'למה התלתי בי?'. א"ל 'לא התלתי בך, אלא אתה ממונך נתת, ואני מתורתי שכתוב (קהלת ז, יב) **"כִּי בָצַל הַחֲקִימָה בָצַל הַקֶּסֶף"**. א"ל 'ולמה לא אמרת לי? א"ל: 'לו אמרתי לך, לא היית נותן...'. בסוף ימיו חלה ינאי במחלה אנושה ומת בן נ"א שנים בשנת ג'תרפ"ה (78 לפת"ס). במגילת תענית (יא) כתוב, **בשניים בשבט יום טוב, דלא למוספד... מת ינאי המלך, ששמחה היא לפני הקדוש ברוך הוא כשהרשעים מוסתלקים מן העולם**. אמרו, כשחלה ינאי המלך שלח ותפש שבעים זקנים מוקני ישראל וחבשן בבית האסורין, ואמר לו לשר בית האסורין, הרוג את הזקנים הללו, ועד שישראל שמחים לי, ידו על רבותם. אמרו, אשה טובה היתה לו לינאי המלך ושלמציון שמה, וכשמת, סלקה טבעתו מעל ידו ושלחה לבית שר האסורין, אמרה לו, רבך בחלום התיר אותם הזקנים. התירן והלכו להם לבתיהם ואח"כ אמרה מת ינאי המלך. ואתו היום שמת ינאי המלך עשאוהו יום טוב.

ר"ת	יציאת השבת	כניסת השבת	ירושלים
18:12	17:34	16:19	ירושלים
18:08	17:35	16:34	ת"א אשדוד
18:05	17:33	16:22	חיפה
18:09	17:36	16:35	ב"ש

השיעור השבועי

מהאדמו"ר רבי יאשיהו פינטו שליט"א

יתקיים בימי חמישי בשעה 21:00 בהיכל ישיבת שובה ישראל רח' שבט בנימין 34 רובע י"ב אשדוד

ניתן לקבל את העלון במייל מידי שבוע ואת דבר התורה היומי מהאדמו"ר רבי יאשיהו פינטו שליט"א | להרשמה במייל: info@shoovaisrael.com

ניתן להקדיש את העלון לברכה, לישועה או לעילוי נשמות, לפרטים 08-8679897

לרפואת אמנון בן עליזה, אסתר בת שמחה ועליזה בת סלימה

חביבים יסורים

"ולא שמענו אל משה מקצף רוח ומעבדה קשה" (ו). דרשו חז"ל (מכילתא) וכי יש לך אדם שמתבשר בשורה טובה ואינו שמח?... מה תלמוד לומר "ולא שמענו אל משה", אלא שהיה קשה בעיניהם לפרוש מעבודה זרה. הצדיק המוסמך רבי יאשיהו פינצו זצוק"ל כותב בספר 'כסף נבחר' (דורש ראשון לפרשת וארא), מצינו בגלות מצרים ששעבדם ה' באותו שעבוד, וכשחשב משה רבנו שהקב"ה גואלם, הכבידו עליהם המצרים עול קשה וכבד יותר עד שנתרעם משה ואמר "למה הרעתה לעם הזה". ולעניות דעתי נראה לומר, שמאחר ונטמעו בני ישראל בגלגולי מצרים ובתועבותיהם שהיו 'גוי מקרב גוי' - מה אלו עובדי עבודה זרה אף אלו עובדי עבודה זרה, ולא היו ראויים להגאל מפני שהיו אדוקים בעבודה זרה שנאמר (יהוה יצ"ח) "וימרו בני ישראל אבו לשמע אלי". אם כן, מידת הדין לא היתה נותנת שיגאלו ישראל. לכך הכביד עליהם הקב"ה עול כבד ועבודה קשה דווקא לאחר שנתבשרו על הגאולה והיו מייחלים לה, שמתוך כך יתנו לב וישובו אל ה' מכל חטאתם ויכופר להם העוון ויהיו נגאלים מיד.

זהו שאמר הכתוב (מכ"ה, ח) "אל תשקחה אבתי לי כי נפלתי קמתי כי אשב בהשף ה' אור לי" ויש לדקדק, כי חציו הראשון של הפסוק מדבר בלשון עבר 'נפלתי קמתי'. וחציו השני מדבר בלשון עתיד 'כי אשב', שהרי להורות שכל מעשי ה' הם לתכלית צדקה ורחמים. שהרי לשעבר 'נפלתי' בגלות ושעבוד מצרים, ותוקף הגלות היה לטובתי כי מתוך אותה נפילה נמשכה לי קימה. מכאן ראה, שגם לעתיד 'כי אשב בהשף' - בגלות מר ונמהר, דווקא מתוך החושך 'ה' אור לי' - ימשך לי אורה ושמחה. כי כל תכלית כוונתו יתברך ביסורין ובצרות שמביא עלינו, הוא למען נחלל מעושי דינו, ומתוך כך ניתן ליבנו ונשובה אל ה'.

איש ואשה

שיזכו

לא לשכוח להודות!

"לך אל פרעה בבקר הנה יצא המיזמה ונצבת לקראתו על שפת הַיָּאָר" (ו, טו), אין הגשמים יורדים במצרים, אלא, כל אימת שיצא פרעה מחוץ לעיר, היה הנילוס עולה לקראתו, ומשקה את שדות מצרים, וכולם רואים ומבחינים בפלא הזה. עד כדי כך שהגיע פרעה לחשוב ולומר (יהוה יצ"ח) "לִי יָאִיר וְאֵנִי עֲשִׂיתָנִי".

איזו זכות עמדה לפרעה הרשע שיעלה לקראתו היאור? לא זכות, ולא צדקות עמדו לו, כי אם ברכתו של יעקב שבירך אותו "וַיִּבְרַךְ יַעֲקֹב אֶת פְּרֹעֶה" (בראשית מז, י) פירש"י ע"פ מדרש תנחומא 'ומה ברכה ברכו? שיעלה נילוס לרגליו'. ביארו המפרשים, שיעקב אבינו בירך את פרעה מתוך הכרת הטוב - מידה כנגד מידה, על שפרעה העלה את בנו יוסף מעבדות למלוכה, כך יעלה הנילוס לקראתו, ואע"פ שלא עשה פרעה אלא לטובת עצמו, מכל מקום לא התחמק יעקב אבינו להכיר לו טובה על כך!

'דרכם של בריות להעלים הטובות ולגלות הרעות' (אורחות חיים להרא"ש סי' נה). טבעו של אדם לראות את מעשה הזולת כמובן מאליו, ולהצדיק את מחשבתו כי גם לזולת יש הנאה במעשיו. אך מברכתו של יעקב אבינו את פרעה הרשע למדים אנו, עד כמה יש להכיר טובה על מעשה הגורם לנו הנאה ותועלת גם אם העושה התכוון אך ורק לתועלתו.

מידה זו של הכרת טובה היא מידה בסיסית בחיי חברה תקינה, ובפרט בתוככי הבית בין איש לאשתו. כמה חשוב לאיש להראות לאשתו שהוא מעריך את מעשיה בבית, להודות לה אף על הדברים הפשוטים הנעשים מידי יום ביומו. כמה חשוב לאשה להעריך את בעלה על תרומתו לה ולבני הבית, ולהביע את הערכתה בקול ומילים חמות.

דברי תודה ושבח לשני לא כדאי לחסוך במילים! ביכולתם של מילים אלו, למלא את הבית באוירה מיוחדת של חמימות וחיבה, ולהעצים ולחזק את הקשר בין בני הזוג. סיפר תלמיד שבמשך תקופה ארוכה התארח בבית רבו הגה"צ רבי מאיר חדש זצ"ל וסעד על שלחנו. כמובן שבתקופה זו ספג אותו תלמיד יראת שמים והכוונה לחיים, אך דבר אחד נחרט ביותר בליבו, בכל יום כשהיתה הרבנית מגישה לפני הרב את האוכל, בירך אותה הרב מכל הלב על הטובה שעשתה עימו בכך שטרחה להכין את האוכל ולהגישו לפניו. והוסיף אותו תלמיד, אמנם מעולם לא שכח הרב הודות לרבנית על כך, אך לא די בכך, כי אם בכל יום היו המילים שונות ומלאות חן וכלל לא דמו למילות התודה שנאמרו אתמול. דבר זה היה עבורו מוסר מאלף, לא לשכוח להודות! אך גם, להודות מכל הלב ובמילים שונות ומגוונות. כי אם נוסח התודה הוא שגרתי, התודה היוצאת מפיו מאבדת את אט את משמעותה גם בעיניך...

ברמראות

וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב (ג, י)

פירש רש"י 'וארא אל האבות'. תמיהו המפרשים, מדוע שינה רש"י מלשון הכתוב? מבאר ה'חתם סופר' לרמזו שהקב"ה נגלה ומתגלה 'אל האבות' - למי שאבה, רוצה ומשתוקק לקרבתו. על דרך זו כבר ביאר הרמב"ן את הפסוק (ד, ג) "אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה" - כפי שאתה הווה עמי כך אני הווה עמך.

ויבלע מטה אהרן את מטתם (י, י)

מובא במדרש (שמו"ד ט'), מהו "ויבלע מטה אהרן את מטתם"? אמר רבי אלעזר, נס בתוך נס, מלמד שחזר המטה מטה כברייתו ובלע אותו. כשראה פרעה כן, תמה ואמר: ומה אם יאמר למטה בלע לפרעה ולכיסאו עכשיו הוא בולע אותו. אמר רבי יוסי ב"ר חנינא: נס גדול נעשה במטה, שאף על פי שבלע כל אותן המטות שהשליכו שהיו רבים לעשות מהן עשרה עומרים, לא הועבה. וכל מי שרואה אותו, אומר: זה מטה אהרן! מכאן שהיה מטה אהרן סימן טוב לעשות בו נסים ונפלאות לדורות.

יש לתמוה, על מה היה על המטה לשוב לאיתנו הראשון שיהיה מראהו כבראשונה ולא נודע כי באו לקרבו מטות החרטומים? מבאר האדמו"ר רבי יאשיהו פינצו שליט"א א' בהגדה של פסח - דברי פניני יאשיהו' שמטה אהרון היה עומד לעשות בו נסים ונפלאות לדורות, ואם הייתה ניכרת בו בליעת מטות החרטומים היו הללו מתפארים לדורות, כי חלק ונחלה להם בכל האותות והמופתים הנעשים באמצעות המטה. על כך נעשה נס ושב המטה כבראשונה שלא יהיה ניכר בו רישומם של החרטומים כלל וכלל וכל מי שרואה אותו אומר: זה מטה אהרן!

את הערב (ח, י)

כתוב בתהלים (קה) "אמר ויבא ערב כָּל גְּבוּלָם", קשה, והרי מכת כינים קדמה למכת ערוב, מדוע שינה דוד המלך ע"ה את סדר המכות? בספר 'קהלת יצחק' מבאר על פי מעשה שהיה באחד הגבירים שהשיא את בנו. וערך למשך שבעת ימי המשחה סעודות לכל קרוביו ומכריו. ביום הראשון הוזמנו תלמידי החכמים, למחרת הוזמנו העניים. וכן הלאה. העמיד הגביר את משרתיו להשיגח שלא יבוא אדם פעמיים. באחד הימים הבחין אחד המשרתים, באיש שכבר השתתף באחת הסעודות הקודמות. ניגש אליו המשרת וביקשו בנימוס לצאת מהמקום. אמר לו העני 'אולי זוכר אתה מתי השתתפתי בסעודה?'. 'לפני יומיים' - השיב לו המשרת. המשיך העני להקשות 'ולמי נערכה הסעודה אז?'. 'לתלמידי החכמים' - השיב המשרת. לא הרפה העני ושאל 'ולמי נערכת הסעודה היום?'. 'לקרובי המשפחה' - השיב המשרת. 'נו, מה רצונך' - ענה העני - 'תלמיד חכם הנני ולומד בבית המדרש המרכזי, ולכן השתתפתי שלשום בסעודה. וכנראה אינך מכירני אני בן-דוד שלישי של בעל הבית, לכן מקומי בין הקרובים שבאו היום...'

כך גם בעניינינו, אמנם התפשטו הכינים במכת כינים, אך גם במכת הערוב לא נפקד מקומם, כפי שדרשו חז"ל שבמכת ערוב היו גם יתושים וצרעות וכדו'. ולכן כתב דוד מלך "אמר ויבא ערב כָּל גְּבוּלָם" אלו הכינים שהגיעו עם הערוב.

והנה לא מות ממוקנה ישראל עד אחד ויכבד לב פרעה (ט, ט)

מה עניין שלא מות ממוקנה ישראל, לכך שפרעה הכביד את ליבו? מתרץ ה'שפת אמת' שכאשר ראה פרעה כי מקנה ישראל לא נחסר, נרגע וחשב בליבו, שיש לו מהיכן להשלים את חסרונו, וביכולתו לקחת ממוקנה בני ישראל. ולכן "ויכבד לב פרעה".

השמעת קול בתפילה

"וַיִּצְעַק מֹשֶׁה אֶל ה' עַל זָבַר הַצִּפְרָדְעִים אֲשֶׁר שָׁם לְפָרְעָה" (ה).
 ח) קשה, מדוע במכת צפרדע נאמר "וַיִּצְעַק מֹשֶׁה אֶל ה'", ובשאר
 המכות כתוב "וַיַּעַתֵּר אֶל ה'". מתוך ה'שפתי חכמים', 'משום דאמרינן
 (ברכות טו.) 'המתפלל צריך להשמיע לאוזניו מה שמוציא מפיו', וכאן היו
 הצפרדעים צועקות, כמו שכתב רש"י בסמוך (ז, כט), והצריך משה להרים קולו
 בתפילתו כדי שישמיע לאוזניו את תפילתו.

יש לעיין, כיום שעורכים שמחות באולמות, והתזמורת מנגנת בעוצמה גבוהה כל כך, עד
 שכמעט לא ניתן לשמוע האחד את דברי חברו, האם יוצא אדם ידי חובתו כשהוא מברך
 במקום זה, גם אם אינו שומע באוזניו את ברכתו?

כלל ידוע הוא, שבכל המצוות המתקיימות על ידי דיבור כתפילה וברכות, צריך האדם
 להשמיע את קולו לאוזניו. שכך אמרו חז"ל (משנה ברכות טו א), 'הקורא את שמע ולא השמיע
 לאוזנו יצא, רבי יוסי אומר לא יצא'. ומבואר בגמרא (שם), דכתיב "שמע" - השמע לאוזן מה
 שאתה מוציא מפיך. להלכה נפסק ב'שולחן ערוך' (ס"ב, סעיף ג) שצריך הקורא להשמיע
 את קריאת שמע לאוזניו, אבל אם לא השמיע לאוזניו, יצא ידי חובתו. עוד מובא ב'שולחן
 ערוך' (ס"ה קפה, סעיף ב; ס"ו, סעיף ג), שדין זה נאמר גם בברכת המזון, ואף בשאר ברכות שצריך
 להשמיע לאוזנו, ואם חיתך את האותיות בשפתיו, למרות שלא השמיע את קולו לאוזנו -
 יצא בדיעבד.

הגאון הנצי"ב זצוק"ל ('העמק שאלה', ס"קמג, אות ו) חילק בין קריאת שמע לשאר התפילה,
 שרק בקריאת שמע חייב אדם להגביה את קולו כדי שישמע את דברי עצמו. אולם, בתפילה
 ובשאר ברכות די בכך שמתפלל בקול הראוי להישמע לאוזניו, אלמלא תנאי הסביבה
 המרעישים.

מכאן, שאם נמצא אדם באולם שמחות ואינו יכול לשמוע את קולו בשל עוצמת
 התזמורת המתנגנת ברקע, גם אם לא הצליח לשמוע את ברכתו לפי השו"ע יצא בדיעבד.
 מדבריו של הנצי"ב נראה שיצא מלכתחילה.

שונה תפילת העמידה משאר התפילה בכך שהיא נאמרת בלחש. לדעת רוב הפוסקים,
 גם בתפילת הלחש לכתחילה צריך המתפלל להשמיע את המילים לאוזנו, מבלי שישמעו
 המילים לסובבים אותו (שו"ע קא, ב; מ"ב ה-ו). אך לפי מנהג המקובלים, פסק ה'בן איש חי'
 (משפטים, שנה ראשונה, ה"א) 'מאחר שגדולה מעלת התפילה שניזונים העליונים והתחתונים על
 ידה... לכך הזהירו בזוה"ק להתפלל בלחש עד שאפילו אזניו לא תשמענה קולו...'

פניני דברי יאשיהו

כאיש אחד בלב אחד

בתורה הקדושה מצאנו דבר נפלא, פעמים שהתורה הקדימה את משה רבנו לאהרון הכהן
 ופעמים את אהרון למשה. כמו שנאמר (ו, כו-כז) "הוא
 אהרן ומשה אשר אמר ה' להם... הוא משה ואהרן"
 אמרו חז"ל במכילתא, לאמר לך ששקולין כאחד.
 ויש לדקדק עוד, שונתבו בלשון יחיד "הוא" ולא 'הם'
 ללמדנו, על גדול האהבה והאחוה שהייתה ביניהם.
 מעשה בשני אחים שעסקו יחד בעבודת
 האדמה, והיו שרויים תמיד באהבה. האח הצעיר היה
 נשוי ובעל משפחה, ואילו האח הגדול חי בגפו. בכל
 לילה היה האח הגדול קם, נטל ערימה של תבואה
 מאוצרו והניח אותה בחשאי בתוך אוצרו של אחיו
 הצעיר, כדי לעזור לאחיו לשאת בהוצאות משפחתו
 הגדולה. גם האח הצעיר מצא תחבולה איך להעביר
 באישון לילה תבואה לאוצרו של אחיו הרווק, כדי
 לשמחו לפחות בריבוי רכשו. כשהיו האחים נכנסים
 בבוקר לחצרם הופתעו לראות שערימת התבואה
 לא חסרה דבר, והיה לפלא גדול בעיניהם. עד
 שבלילה אחד אירע ששני האחים נפגשו בדרכם,
 בשעה שכל אחד היה בדרך לאוצרו של אחיו.
 עמדו שניהם משתאים אחד מול השני, או אז הבינו
 שניהם את פשר התעלומה רבת השנים. מיד נפלו
 שני האחים זה על כתפי זה. באותה חלקת שדה,
 שנתקדשה באהבת אחים, ובאהבת חיים נבנה בית
 המקדש. לכן גלגל שנאת חנם נחרב הבית, שהרי
 יסודות בית המקדש עומדים על קרקע ספוגה
 באהבת חיים, וכאשר חסרים היסודות, מתמוטט
 הבנין כולו.

הצדיק רבי יוסף משאש זצוק"ל - ב' בשבט ה'תשל"ד (1974)

בעיר תלימסאן שבאלג'יר לבוא לכהן כרב ראשי. במשך שבע עשרה שנים,
 ניהל את הקהילה ביד רמה, תיקן בה תקנות, גדר פירצות וישב על מדין. שמו
 הטוב הלך לפניו, וגם לאחר שעזב את הקהילה היה זכור בה לטובה.
 לאחר מכן שב לעיר מקנס שבמרוקו ושימש בה כדיין וכרב קהילה, כשהוא
 בחכמתו הרבה משפיע על בני הקהילה התורה ובמוסר כפי שהעיד על עצמו
 (אוצר המכתבים א'ת"ר) 'זוה לי עשרים שנה מעת שובי מתלימסאן, דורש בכל
 שבת בקהל רב בעלות המנחה, בפרקי אבות ובהלכות החג בחג... וכח המושך
 אצלי המון ובחורי הזמן, הוא חידושי תורה ומאמרי הש"ס והמדרש בשילוב
 סיפורים ומעשיות וסיפורים, אשר מוליכים השומעים בידם להטעים לנשים,
 כממתקים המחלקים בשמחת חתנים'. רבי יוסף משאש זכה לאות כבוד
 מומלך מרוקו ומשר החינוך. קשריו אלו הועילו לו לפעול לטובת היהודים.
 בט' בניסן תשכ"ד עלה לארץ הקודש ונטה אהלו בעיר חיפה, עד מהרה
 הכירו הכל ברום מעלתו ונועם הלכותיו והפצירו בו ליטול על עצמו את
 עול הרבנות בחיפה. בתחילה סירב רבי יוסף לבקשה. אך כעבור זמן בשנת
 תשכ"ח, נאות לכהן כרבה הספרדי של העיר חיפה, והחזיק בתפקיד זה עד
 לפטירתו בב' בשבט ה'תשל"ד (1974), זיע"א.

הצדיק רבי יוסף משאש זצוק"ל נולד בעיר מקנס
 שבמרוקו בחודש סיון ה'תרנ"ב (1892). אביו הצדיק רבי
 חיים השפיע עליו רבות בהכוונתו לעסק התורה הקדושה.
 בצעירותו למד בישיבת 'עין החיים' בראשות הצדיק רבי חיים
 ברדוגו זצוק"ל. בהיות הנער יוסף כבן י"ד שנים התייתם מאביו ונאלץ
 לשאת את עול כלכלת משפחתו. משכך למד את מלאכת כתיבת סת"ם
 ומלאכת השענות, אך לא זנח כלל את לימוד התורה והשקיע את כל כוחו
 ומרצו בה. בכשרונו הרב במלאכת הכתיבה והניסוח, נתבקש לא אחת לשמש
 כשליח מצווה בניסוח וכתיבת מכתבים לנציגי ממשל, מנהיגים ורבנים.
 ספרים חשובים רבים נכתבו על ידו ביניהם שו"ת 'מים חיים', 'נחלת אבות'
 על פרקי אבות ועוד, כשעיתורים מעשה ידיו מפארים את שעריהם. אוצר
 בלום של כאלפיים מכתבים שכתב רבי יוסף מנעורו ועד סמוך לתאריך
 פטירתו נקבצו לספרו 'אוצר המכתבים' הכולל חידושים וביאורים, תשובות
 הלכתיות שהשיב לאחרים, התכתבויות שונות, מהן ניתן ללמוד על היותו
 איש אשכולות רב פעלים. כמו"כ היה בקיא בחכמת הלשון וכתב שירים רבים.
 בשנת תרפ"ד (1924) בהיות כבן ל"ב שנים, נתבקש על ידי קהילת היהודים

מאמר החכם

לעיתים, כשצר לאדם הוא מקבל על עצמו קבלות טובות. אך כשחוזר לאיתנו מתגבר
 עליו יצרו, ויִרְא... פִּי הִיְתָה הִרְוָחָה וְהִכְפִּיד אֶת לְבוֹ - ומפסיק לקיים את מה שהבטיח...
 (החיד"א)

וגאלתי אתכם

מהומה קמה בבית העשירי, האם הליטה פניה בידיה ופרצה בבכי. לא היה לאף אחד מהנוכחים ספק שהאב שאול יסיים לכל סכום אשר יושת עליו ובלבד ליכות בשחרורו של בנו היקר. חמש דקות חלפו בציפייה דרוכה, ושוב נשמע כמוסכם צילצול הטלפון. 'כן' - ענה רבי שאול לקול שמעבר לקו - 'מסכים אני לסכום שדרשתם', רבי שאול המשיך להקשיב להוראות של החוטף שמעבר לקו, פניו החורו, ולאחר דקה הוריד את השפופרת על כנה. 'הם מאיימים' - כך שח למשפחתו - 'כי באם נפנה למשטרה הם...'

- קולו נשנק, הוא התקשה להשלים את המשפט המחרד שהחוטפים השמיעו באזניו על אחריותו המרה של בנו ישראל, במידה והמשטרה תעורב בסיפור. דוד, אחיו של החוטף נבחר להיות השליח להעביר לחוטפים את סכום הכסף, בחשאי מבלי לערב את המשטרה לבש דוד חולצה בצבע שתיאמו החוטפים עם אביו ונשא בידו את תיק היד המכיל את שטרות הכסף בסכום שנדרש. אביו ליהוה עד מקום המפגש ונפרד ממנו לשלום, אלא שרבי שאול ובנו דוד לא שמו ליבם כי מספר אנשים מלויים אותם בעיניהם, היו אלו אנשי המשטרה שבעקבות האזנה ששמו על קו הטלפון בביתו של החוטף, עלו על השיחה בדבר הכופר, ושמו פניהם אל מקום המפגש שסוכם. כאשר הבחינו השוטרים בשני אנשים העושים דרכם אל דוד, יצאו ממחבואם והתכוונו ללכוד אותם, אלא שעירנותם של השניים היתה דרוכה ביותר והם הספיקו להמלט מידם. כשהבחין דוד במתרחש, נבהל ביותר, ליבו נסוב לאיום שהשמיעו החוטפים במידה ויערבו את המשטרה, 'ודאי יסיקו החוטפים שרימינו אותם' - חשב דוד ללא קול - 'מה יהיה על אחי היקר, אין ספק שהם יבצעו את זממם. איך אוכל לשוב לבית הוריי, הם לא יעמדו בבשורה הנוראה'. נעמד דוד נטוע למקומו ואינו יודע לאן ישים את צעדיו.

חמוק אחד מהחוטפים בין הרחובות והשני נכנס לבית קפה סמוך, פשט את אפודתו העליונה ויצא כשהוא חולף על פני השוטרים הנבוכים, צועד מעדנות לעבר תחנת האוטובוס הסמוכה. כשהגיע האוטובוס לתחנה הבחין אחד השוטרים שהלה טורח להכניס את כנפי חולצתו אל המכנס, מיד התעורר בו החשד שמא הוא החוטף הנמלט שהסיר ברוב חפזו את אפודתו, ובכך גרם לכנפי חולצתו לצאת ממקומו. השוטר עצר את האוטובוס שהחל בנסיעתו, הוריד את הנוסע החשוד והובילו אל תחנת המשטרה. צוות חוקרים מנוסה הוביל את החשוד לחשון את חברי כנופייתו ואת מקום מחבואם... השעות נקפו ודוד העומד ברחוב הסואן של העיר, טרם מצא תעצומות בנפשו לחזור לבית הוריו. לבסוף התעשת והחליט לפנות אל המשטרה ולשתף את השוטרים בחששותיו. לתדהמתו הרבה, הוא פגש בתחנת המשטרה לא אחר מאשר את אחיו החוטף - ישראל, ששחרר בדקות האחרונות בסייעתא דשמיא, לאחר חמישים ושישה ימי מחבוס בתנאים קשים ולא אנושיים, ושוחרר בשבת הגדול, בלא כל כופר נפש... ארבע שנים לאחר מכן בד' בשבט תשד"ם (1984), השיב הצדיק רבי ישראל ה"באבא סאלי" את נשמתו הקדושה ליוצרה. זכותו תגן עלינו, אמן.

יום חמישי, כ"ז שבט ה'תש"מ (1980). שיחת טלפון התקלה בבית הצדיק רבי ישראל אבוחצירא ז"ע"א - הבאבא סאלי בנתיבות, תוכן השיחה תאם להפליא לסערת החורף שהתחוללה בחוץ. אחד מבני הקהילה בארגנטינה התקשר בבהילות, וביקש להודיע לצדיק כי נער צעיר מבני הקהילה בארגנטינה - החטוף הוא לא אחר מאשר הנער ישראל, בנו של רבי שאול סתהון דבאח שהיה מעשירי היהודים בארגנטינה, ונכדו של הגאון רבי דוד סתהון דבאח זצוק"ל בעל 'יעלה הדס' מי שהיה עמוד התווך בהקמת הקהילה היהודית בארגנטינה. הצדיק הבאבא סאלי הקשיב לדברים, שקע במחשבתו הצרופה שעה קלה, ולאחר מכן אמר 'חוטפיו יתפשו והנער ישוחרר לביתו' - אחר הוסיף - 'ללא כופר!...'

בבית משפחת סתהון דבאח שררה תוגה. הימים חלפו ונדמו כנצח, אך עקבותיו של בנו ישראל לא נודעו. כולם חרדו לגורלו, ורק הבטחתו של הצדיק נטעה בהם תקווה. ובכל אופן, חודש שלם עבר! וכבר הם עומדים בפתחו של חודש ניסן - חודש הגאולה, אך נראה כי בוששה גאולתם הפרטית מלבוא, אף המשטרה נלאתה מלמצוא קצה חוט שיוביל לפתרון היעלמותו של בנו יקירם. רבי שאול - האב, לא יכול היה לשאת את עינוי אל עיניה הרטובות מדמעות של אשתו, הוא החליט לעשות מעשה אקו ונסע בעצמו אל ארץ הקודש. שם פעמיו אל העיר נתיבות לביתו של הצדיק הבאבא סאלי, לשמוע באזניו את דברו, ולבקש ממנו להעיתר בתפילה על בנו, שימצא בריא ושלם, ויצא ללא פגע. ברטט של התרגשות, נכנס רבי שאול אל ביתו של הצדיק והתקבל במאור פנים. הוא הוזמן להסב לשלחן ליד הצדיק הבאבא סאלי, ובלב הומה סיפר את אשר שמע הצדיק כבר לפני יותר מחודש ימים - בנו יקירו נחטף, ולא התקבלה בביתם אפילו לא שיחה לבקשת כופר. בסיימו לפרוק את מטענו המעיק, פרץ האב בבכי מר, הדמעות זלגו מעיניו והוא התחנן לפני הצדיק שיברך את בנו ויעתיר בתפילה לישועתו. הבאבא סאלי כדרכו מזג לאב הכואב כוס עראק, והחל לדבר עימו על חשיבותה ומעלתה של שבת הגדול, הוא פתח לפניו את השלחן ערוך והראה לו את הכתוב בו ('או"ח תל, א) 'שבת שלפני פסח קורין אותו' שבת הגדול מפני הנס שנעשה בו', יש בו ביום זה סגולה בכל שנה ושנה לכל הדורות, להיות מסוגל לניסים וישועות... 'לך לביתך' - כך הורה לו הצדיק - 'והיה סמוך ובטוח שבשבת הגדול ישוחרר בנך, ללא כל כופר!'. ושוב הדגיש - 'חינם - אין כסף!'

מעודד חזר האב לבואנוס איירס, נושא בליבו את הבטחתו של הצדיק ומחכה בקוצר רוח להתפתחותיו. הימים חלפו באיטיות מתוחה, והנה הגיע יום שישי, י"ב בניסן - ערב שבת הגדול. הטלפון שצילצל בבית משפחת סתהון דבאח, קרע את הדממה הכואבה ששררה בבית. קול רשמי וקר בישר מתוך האפרכסת 'בנכם בידינו, הוא ישוחרר תמורת סכום עתק, חישובו על כך והחזירו לנו תשובה כשנתקשר שוב בעוד חמש דקות בדיוק!'

קרפדת קנים ארסית

קצה קני הסוכר. ולא דיי בכך, התברר שהרעיון לייבא את הקרפדה לאיזור השונה בתנאיו הטבעיים למקום גידולה המקורי, הפך לצרה של ממש. הקרפדות שלא אכלו את המזיקים שעל הקנים, הסתגלו במהירות לתנאי האיזור, והעיקר - הן לא נותרו רעבות! הקרפדות התגלו כאוכלות-כל, שאינן מסתפקות רק בחרקים. הן התחרו עם בעלי חיים מקומיים על המזון, ניוזנו אף מצפרדעים אחרות, זוחלים קטנים, יונקים ואפילו ציפורים. בעלי חיים ממינים שונים, נמצאו בסכנת הכחדה גם בגלל הארס הקטלני.

הדבר המטריד ביותר ביבוא הקרפדות התברר לאחר זמן קצר, קצב ההתרבות של הקרפדה במקומה החדש היה עצום, תוך פרק זמן לא ארוך התרבתה הקרפדה באיזור והתפשטה אף לאיזורים נרחבים בקרבתו, בהתקדמות של 40 קילומטר לשנה. צפיפות האוכלוסין של הקרפדות במקום גידולם החדש, עומד על פי מראה מאשר במקום גידולה המקורי. כיום, מגיעה אוכלוסיית הקרפדות לכ- 200 מיליון פרטים והן ממשיכות להתרבות במהירות מסחררת.

מתוך נסיון נואש לעצור את התרבותן, המשטר במקום מעודד את הצעירים לצאת במקלות לאיזור גידולן ולהכות בהן ללא רחם. והכל מתוך חשש שאוכלוסיית הקרפדות תגיע לאיזורים מיושבים, והן יהיו איום של ממש על החקלאות ובפרט על ילדים קטנים.

'ותעל הצפרדע' (ב, ה) פירש"י ע"פ המדרש (שמו"ד) 'צפרדע אחת היתה, והיו מכין אותה, והיא מתזת נחילים נחילים'.

"נטה את ידך במטף על הנהרת על היארים ועל האגמים ותעל את הצפרדעים" (א, ת). מקום גידולה הטבעי של הצפרדע הוא במים. הצפרדע היא אחת ממיני ה'דו-חיים' שחיות במים ויכולות לשרוד ביבשה. דרשו חז"ל (שמו"ד) כל מקום שהיה שם עפר והיה טפה של מים בו היה נעשה צפרדע. בשונה מהצפרדע - הקרפדה, מסתגלת טוב יותר ליבשה, שם היא מקום גידולה הטבעי, ועל כן גם העור שלה יבש יותר ומחוספס.

'קרפדת קנים', הנקראת גם 'קרפדת ענק' הינה קרפדה גדולה במיוחד העשויה להגיע למשקל של 2 ק"ג ולאורך של יותר מ-20 ס"מ, תוחלת החיים של הקרפדה מגיע לחמש שנים ויותר. קרפדת הקנים מאיימת במיוחד, אודות לארס הקטלני המצוי בה אותו היא מפרישה בשעת לחץ. שק הארס ממוקם בירכתי ראשה, בעלי חיים מגיבים קשה לארס מיד בבואם במגע עם הקרפדה וכך נמלטת הקרפדה מטורפיה. ביכולתו של הארס לגרום אפילו לתנינים, נחשים וכלבים פראיים לדום לב קטלני כרבע שעה לאחר שאכלו אותה.

מקורה של קרפדת הקנים הוא במרוז אמריקה ובדרומו, במקומות אלו צפיפות האוכלוסין של הקרפדות נמוכה מאד. לפני כשמונים שנה, הובאו קרפדות הקנים לאוסטרליה, במטרה להדביר באופן ביולוגי מזיקים במטעי קנה-סוכר, ומכאן שמה 'קרפדת הקנים', או 'קרפדת קנה-סוכר'. 3,000 קרפדות שוחררו באיזור מתוך נסיון שהתברר לאחר זמן ככושל, משום שהקרפדות הגדולות לא הצליחו לקפוץ גבוה מספיק כדי לצוד את המזיקים שנעמדו על

08.852.0.852 יאקאב